

СЛУЖБЕНИ ВЕСНИК

НА СОЦИЈАЛИСТИ

1830

Službeni vesnik SR
Makedonije

2

91001 Skopje
fah 51

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски односно хрваткосрпски, словенечки, македонски, албански и унгарски јазик. — Огласи според тарифата — Жиро сметка кај Службата на општественото книговодство 60802-603-19644

Петок, 1 октомври 1982

БЕЛГРАД

БРОЈ 57

ГОД. XXXVIII

Претплата за 1982 година изнесува 1.140 динари. Рок за рекламации 15 дена. — Редакција: Улица Јована Ристика број 1. Пошта факс 226. — Телефони: Централна 650-135; Уредништво 651-835; Служба за претплата 651-732; Телекс 11756

641.

Врз основа на член 1 став 2 од Законот за плаќање посебна давачка за израмнување на даночното оптоварување на увезените стоки („Службен лист на СФРЈ“, бр. 63/80), врз основа на согласноста од надлежните републички и покраински органи, Сојузниот извршен совет донесува

ОДЛУКА

ЗА ДОПОЛНЕНИЕ НА ОДЛУКАТА ЗА ОСЛОБОДУВАЊЕ ОД ПЛАЌАЊЕ ДАВАЧКА ЗА ИЗРАМНУВАЊЕ НА ДАНОЧНОТО ОПТОВАРУВАЊЕ НА УВЕЗЕНИТЕ СТОКИ НА УВОЗОТ НА СУРОВИНИ ЗА ПРОИЗВОДСТВО НА ВЕШТАЧКИ ГУБРИЊА

1. Во Одлуката за ослободување од плаќање давачка за израмнување на даночното оптоварување на увезените стоки на увозот на сировини за производство на вештачки губриња („Службен лист на СФРЈ“, бр. 48/82) во точка 1 се вршат следните дополненија;

- 1) пред тар. број 23. 10/2в се додаваат два нови тар. броја, кои гласат:
„25.03/1 Суров сулфур сите видови, освен сублимиран, таложен или колоиден сулфур
25.10/1а фосфати на калциумот, немелени“;
  - 2) По тар. број 31.02/4 се додава нов тар. број, кој гласи:
„31.02/7 Урса“.
2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во Службен лист на СФРЈ“.

Е. п. бр. 377

16 септември 1982 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател

Борисав Сребриќ, с.р.

642.

Врз основа на член 156 став 1 од Законот за службата во вооружените сили („Службен лист на СФРЈ“, бр. 32/78), сојузниот секретар за народна одбрана пропишува

П РА В И Л Н И К

ЗА ПОСТАПКАТА ЗА ОСТВАРУВАЊЕ НА ПРАВОТО НА ЕДНОКРАТНА ПАРИЧНА ПОМОШ И ЗА ОПРЕДЕЛУВАЊЕ НА ИЗНОСОТ НА ЕДНОКРАТНАТА ПАРИЧНА ПОМОШ ЗА ВОЕНИТЕ ЛИЦА НА СЛУЖБА ВО ЈУГОСЛОВЕНСКАТА НАРОДНА АРМИЈА

Постапка за остварување на правото на еднократна парична помош

Член 1

Постапката за доделување на еднократна парична помош ја пведува старешина на член 152

став 4 на Законот за службата во вооружените сили (во натамошниот текст: надлежниот старешина).

Член 2

Надлежниот старешина или лицето што тој ќе го определи, еднаш по настанатиот случај или поднесеното барање, презема мерки заради утврдување на фактите и околностите под кои военото лице или граѓанското лице на служба во ЈНА, односно лицето од член 147 на Законот за службата во вооружените сили (во натамошниот текст: Законот) е рането, повредено, озледено, односно загинало или умрело, односно се разболело.

Во посложени случаи надлежниот старешина ќе формира комисија од три члена која ќе даде мислење за фактите и околностите под кои настапило општегувањето на организмот односно смртта на лицето од став 1 на овој член. Еден член на оваа комисија мора да биде лекар.

Ако рана, повреда или озледа задобило лицето од член 152 став 2 на Законот, надлежниот старешина тоа лице ќе го упати до надлежната комисија заради утврдување на степенот на оштетувањето на организмот.

Член 3

Надлежниот старешина или лицето што тој ќе го определи (член 2) е должно да ги утврди сите факти и околности под кои настапило оштетувањето на организмот, смртта односно болеста. Врз основа на тие факти и околности, надлежниот старешина му издава уверение на заинтересираното лице заради остварување на правото на еднократна парична помош.

Член 4

Ако постапката за доделување на еднократна парична помош се пведува по службена должност (член 152 став 2 на Законот), надлежниот старешина писмено ќе ги извести членовите на семејството (член 150 на Законот), односно заинтересираните лица кои податоци треба да ги достават за да го остварат правото на еднократна парична помош и кон тоа известување ќе им го достави на тие лица уверението од член 3 на овој правилник.

Ако постапката за доделување на еднократна парична помош се пведува по барање на активно воено лице, резервен помлад офицер, резервен офицер или резервен воен службеник поради задобиена рана, повреда или озледа, односно на воено лице поради болест (член 146 став 2 на Законот), надлежниот старешина уверението од член 3 на овој правилник ќе му го достави на лицето што задобило рана, повреда или озледа, односно на лицето кај кое настапило оштетување на организмот поради болест и ќе го запознае со условите под кои може да го оствари правото на еднократната парична помош, до кого треба да го достави барањето за доделување на еднократна парична помош, во кој рок и кои документи треба да ги приложи.

Член 5

По завршената постапка надлежниот старешина донесува решение со кое се доделува еднократна парична помош или се одбива барањето за доделување на таа помош.

Против првостепеното решение, освен првостепеното решение кое е конечно во управна постапка, може да се изјави жалба до надлежниот старешина во рок од 15 дена од денот на доставувањето на решението.

Износ на еднократната парична помош

Член 6

Износот на еднократната парична помош се утврдува според основот што го сочинува просечниот месечен личен доход во стопанството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија во годината која ѝ претходи на годината во која настанала раната, повредата или озледата, загинувањето или смртта, односно во која настапило заболувањето.

Просечниот месечен личен доход во стопанството на Социјалистичка Федеративна Република Југославија се утврдува врз основа на официјалните податоци на сојузната организација надлежна за работи на статистиката.

Член 7

Во случај на оштетување на организмот, на лицето од чл. 146 и 147 на Законот му припаѓа еднократна парична помош зависно од степенот на оштетувањето на организмот и од случајот под кој тоа оштетување настапило. Износот на таа парична помош се утврдува така што основот од член 6 став 1 на овој правилник се множи со следниот коефициент, и тоа:

Реден број	Степен на оштетување	Ако оштетувањето на организмот настапи	
		поради рана, повреда или озледа задобиена во вршење на служба на воен воздухоплов или подморница, при скок со падобран или при вршење на задачи на поморски односно речен диверзант или нуркач	Во други случаи
1	2	3	4
1	20%	2,4	1,2
2	30%	2,7	1,5
3	40%	3,0	1,8
4	50%	4,8	2,4
5	60%	5,4	3,0
6	70%	7,2	3,6
7	80%	7,8	4,2
8	90%	8,4	4,8
9	100%	9,6	6,0

На семејството на лицето што ќе загина или ќе умре под условите од член 146 на Законот, односно што ќе го загуби животот под околностите од член 147 на Законот, износот на еднократната парична помош му се утврдува така што за еден член основот од член 6 став 1 на овој правилник се зголемува за 15 пати.

Износот на еднократната парична помош од став 1 на овој член што е утврден за еден член на семејството се зголемува за секој натамошен член на семејството за по 10%.

На семејството на лицето од став 1 на овој член што ќе загина или ќе умре од повреди задобиени во вршење на служба на воен воздухоплов или подморница, при скок со падобран или при вршење на задачи на поморски односно речен диверзант или нуркач, износот на еднократната парична помош му се утврдува така што износот на таа помош утврден според став 1 на овој член се зголемува за 60%.

Предни и завршни одредби

Член 9

Лицето што до денот на влегувањето во сила на овој правилник ги исполнува условите за признавање на правото на еднократна парична помош ја остварува таа помош во износот според прописот што важел на денот кога дошло до оштетување на организмот, загинување, односно смрт.

Член 10

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за постапката за остварување на правото на еднократна парична помош за воените лица на служба во Југословенската народна армија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 51/74).

Член 11

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Р. в. н. бр. 36

15 септември 1982 година

Белград

Сојузен секретар
за народна одбрана
адмирал,

Бранко Мамула, с. р.

643.

Врз основа на член 35 став 2 од Законот за прометот на отрови („Службен лист на СФРЈ“, бр. 43/82), Сојузниот комитет за труд, здравство и социјална заштита донесува

РЕШЕНИЕ

ЗА УТВРДУВАЊЕ НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ НА ЗДРУЖЕН ТРУД ШТО ГИ ИСПОЛНУВААТ УСЛОВИТЕ ЗА ДАВАЊЕ ТОКСИКОЛОШКА ОЦЕНА НА ОТРОВИТЕ

1. Се утврдува дека следните организации на здружен труд ги исполнуваат условите за давање токсиколошка оценка на отровите во смисла на член 3 од Законот за прометот на отрови, и тоа:

- 1) Институт „Руѓер Бошковиќ“, Загреб;
- 2) Институт за медицинска истражувања и медицина рада, Загреб;
- 3) Ветеринарски факултет, Загреб;
- 4) Прехрамбено-биотехнолошки институт, Загреб;
- 5) Завод за испитивање и контролу лијекова, Загреб;
- 6) Фармацеутско-биохемијски факултет, Загреб;
- 7) Институт за куклеарне науке „Борис Кидрич“, Белград;
- 8) Пољопривредни факултет, Земун;

- 9) Ветеринарски факултет, Белград;
  - 10) Институт за примену нуклеарне енергије у пољопривреди, ветеринарству и шумарству, Земун;
  - 11) Медицински факултет, Белград;
  - 12) Медицински факултет, Љубљана;
  - 13) Завод за фармацију ин преизкушање здравил Љубљана;
  - 14) Универзитетско-медицински центар, Сараево;
  - 15) Медицински факултет, Скопје;
  - 16) Пољопривредни факултет, Нови Сад.
2. Ова решение влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 1423
10 септември 1982 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет за
труд, здравство и социјална
заштита,
д-р **Горѓе Јаковлевиќ**, с. р.

644.

Врз основа на член 40 од Законот за мерните единици и мерилата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 13/76 и 74/80), директорот на Сојузниот завод за мери и скапоцени метали пропишува

П Р А В И Л Н И К ЗА МЕТРОЛОШКИТЕ УСЛОВИ ЗА ПРОТОЧНИ МЕРИЛА НА КОЛИЧИНАТА НА ТЕЧНОСТ СО МЕРНА ДИЈАФРАГМА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат метролошките услови што мораат да ги исполнуваат проточните мерила на количината на течност со мерна дијафрагма (во натамошниот текст: мерилата со дијафрагма.)

Метролошките услови од став 1 на овој член се означуваат скратено со ознаката MUS. Z-16/1.

Член 2

Под мерила со дијафрагма, во смисла на овој правилник, се подразбираат мерилата што мерат проток на течност и автоматски го интегрираат според времето, така што количината на протечената течност, изразена во единици на маса (kg) или зафатнина (m³), може да се прочита на покажувачкиот уред.

Член 3

Работата на мерилата со дијафрагма се заснова врз принципот на паѓање на струјниот притисок при стеснување на струјата на течноста низ цевоводот.

Разликата на струјните притисоци на течноста во нестеснета и стеснета струја служи како мера на протокот на течноста и се нарекува, во смисла на овој правилник, диференцијален притисок. За определено стеснување диференцијалниот притисок е функција на протокот на течноста низ цевоводот и од него, со натамошна погодна обработка, се определува количината на протечената течност.

Член 4

Според видот на претворабот на диференцијалниот притисок, во смисла на овој правилник, мерилата со дијафрагма се распоредуваат во:

1) група на мерила со статичко мерење на диференцијалниот притисок со помош на диференцијален манометар со затворачка течност чиј мерен дел има една од следните форми:

- а) U — цевка со пливка;
- б) U — цевка без пливка;
- в) свонец;
- г) прстенеста вага;
- д) цевеста вага.

Мерниот дел во форма на U — цевка со пливка и без пливка се состои од меѓусебно споени цилиндрични садови во кои се наоѓа затворачка течност.

Под дејството на диференцијалниот притисок доведен во цилиндричните садови се менува височината на столбовите на затворачката течност. Таа промена на височината на столбовите е мера на диференцијалниот притисок.

Мерниот дел со свонец е цилиндричен сад делумно наполнет со затворачка течност во која лежи свонецот. Под влијание на доведениот диференцијален притисок свонецот се дира или спушта, и тоа поместување е мера на диференцијалниот притисок.

Мерниот дел во форма на прстенеста и цевеста вага е затворена цевка делумно наполнета со затворачка течност и снабдена со механизам што ја регистрира промената на нивото на течноста настаната поради дејството на доведениот диференцијален притисок. Таа промена на нивото е мера на диференцијалниот притисок;

2) група на мерила со статичко мерење на диференцијалниот притисок со помош на диференцијален манометар со деформабилна мерна комора.

Мерниот дел на диференцијалниот манометар со деформабилна мерна комора работи врз принципот на деформација на комората под влијание на доведениот диференцијален притисок. Таа деформација е мера на диференцијалниот притисок.

Член 5

Долунаведените изрази, во смисла на овој правилник, ги имаат следните значења:

1) проток на течност е количина на течност што во единица на време ќе протече низ мерилото со дијафрагма;

2) работен опсег на мерилото со дијафрагма е опсег на вредноста на протокот во кој вредностите на грешките на покажувањето на мерилото се во границите допуштени со овој правилник и е ограничен со најмал (Q_{min}) и најголем (Q_{max}) проток.

Работниот опсег на мерилото се дели на горен опсег во кој границите на допуштената грешка се потесни и долен опсег во кој границите на допуштената грешка се пошироки. Горниот опсег се протега од најголемиот дозволен проток до 20% од најголемиот дозволен проток. Долниот опсег на протокот се протега од долната граница на горниот опсег до најмалиот дозволен проток;

3) мерен мост е единствена целина што ја сочинуваат сите конструктивни елементи на мерилото со дијафрагма, што служат за отваравање на диференцијалниот притисок и што во мернотехничка смисла можат да влијаат врз струењето на течноста или да служат за добивање на потребните мерени големини.

Мерниот мост го сочинуваат:

- а) мерна дијафрагма;
- б) носачи на мерната дијафрагма и уреди за прифаќање на струјниот притисок;
- в) цевки пред мерната дијафрагма и зад неа, со соодветни влезни и излезни должини;

г) затворачки органи и приклучоци за проводниците на струјниот притисок и за обезбедување на потребниот наклон;

д) давач на мерената вредност на температура-та на течноста;

ј) давач на мерната вредност на зафатнинската маса на течноста;

е) кукишта за затворање и осигурување на делозите на мерниот мост или на вградените делови на претвораот;

ж) изолација што служи за термичка заштита на мерниот мост;

4) давач е мерен елемент врз кој мерената големина дејствува непосредно;

5) мерна дијафрагма е примарен мерен елемент (давач на диференцијалниот притисок) и служи за стеснување на струјата на течноста заради остварување на диференцијален притисок погоден за сигурно мерење на протокот на течноста;

6) влезна и излезна должина се најмали должини за правиот дел на цевоводот со константен внатрешен пречник D пред мерната дијафрагма и зад неа, неопходни за исправна работа на мерилото;

7) претвора (на диференцијалниот притисок, температурата итн.) е мерна направа наменета за претворање на сигналот на мерната големина во форма погодна за пренос и за натамошна обработка или чување;

8) интегратор е уред што ја дава количината на течноста што протекла низ мерилото со дијафрагма во определен временски интервал;

9) покажувач е направа што на погоден начин дава информација за вредноста на мерената големина;

10) работна состојба на течноста е состојба на течноста во цевоводот во непосредна близина на мерната дијафрагма.

Работната состојба се дава преку работната температура (T или t), работниот притисок (p) и зафатнинската маса (q) на течноста во моментот на мерењето.

II. СВОЈСТВА НА КОНСТРУКЦИЈАТА

1. Општи својства

Член 6

Мерилото со дијафрагма, во смисла на овој правилник, се состои од следните уреди:

1) мерен мост, со давачи на мерената вредност на физичките голедини;

2) претвора на сигналот на мерената големина;

3) интегратор на количината;

4) придадени и помошни уреди.

Член 7

Сите делови на уредите на мерилото со дијафрагма преку кои може да се влијае врз точноста на мерењето мораат да бидат сигурно заштитени од надворешни дејства и оштетувања.

Член 8

Електричните проводници со кои меѓусебно се погрзуваат деловите на уредите, ако се користат во мерењето, мораат да бидат заштитени со отпорни заштитни цевки.

Член 9

Механизмите за броене можат да бидат со тркалца или можат да работат врз принципот на електрично дејство.

Секој механизам за броене мора да има сопствен контролен елемент.

Член 10

Покажувачкиот уред мора да биде конструиран така што, зависно од начинот на работата, да ја покажува количината на протечената течност во килограми, (kg) или во кубни метри (m^3).

Член 11

Покажувачкиот уред на мерилото со дијафрагма го сочинуваат:

- 1) основниот дел на покажувачкиот уред;
- 2) сопствениот контролен елемент или приклучок за контролниот елемент.

Член 12

Основниот дел на покажувачкиот уред се состои од тркалца на чии рабови рамномерно се распоредени и обележени броевите од 0 до 9.

Задвижувањето на еден број на кое и да е тркалце, освен на последното, треба да уследи штом тркалцето од пониското (десеттото) место ќе го задвижи бројот 9.

Задвижувањето на еден број на последното тркалце треба да уследи штом сопствениот контролен елемент или приклучокот за контролниот елемент ќе направи полно свртување или десетти дел од полно свртување.

Пречникот на тркалцето мора да изнесува најмалку 16 mm.

Член 13

Сопствениот контролен елемент е составен дел на покажувачкиот уред и може да има:

1) тркалце обележено со броеви од 0 до 9, со поделба и репер, или

2) неподвижен бројник со поделба и подвижна стрелка, или

3) подвижен бројник со поделба и репер.

Вредноста на секој поделок на сопствениот контролен елемент мора да биде дадена во форма 1×10^n или 2×10^n или 5×10^n kg или m^3 , каде што n е цел број — позитивен, негативен или нула.

Цртите на поделбата мораат да бидат јасни и еднообразни. Со поголема должина мораат да бидат:

1) секоја петта црта — ако вредноста на поделокот е 1×10^n или 2×10^n kg или m^3 ;

2) секоја втора црта — ако вредноста на поделокот е 5×10^n kg или m^3 .

Растојанието помеѓу цртите на поделбата не смее да биде помало од 1 mm и мора да биде рамномерно.

За да може да се обезбеди сигурно и лесно прочитување, стрелката или реперот мораат да бидат доволно тенки и мораат да лежат што поблиску до скалата.

Движењето на сопствениот контролен елемент мора да биде континуирано.

Пречникот на тркалцето од точка 1 став 1 на овој член мора да биде еднаков на пречникот на тркалцето на основниот дел на покажувачкиот уред.

Пречникот на бројникот од точ. 2 и 3, став 1 на овој член мора да изнесува најмалку 32 mm.

Член 14

Приклучокот за контролниот елемент претставува излезна команда на мерилото, што мора да биде сместена непосредно покрај основниот дел на покажувачкиот уред и покрај која мора на погоден начин да биде запишана вредноста на нејзината константа.

Член 15

Сите броеви на одделно тркалце или на бројникот, зависно од нивната положба, мораат да означуваат килограми или кубни метри или декадни производи или децимални делови од овие единици.

Прочитувањето од покажувачкиот уред мора да биде во килограми (kg) или кубним метри (m³).

Ако покажувачкиот уред има тркалце (или тркалца, односно бројник) кое означува децимални делови од килограм или од кубен метар, прочитувањето во килограми или кубни метри се обезбедува така што на плочата на покажувачкиот уред тоа тркалце (или тркалца односно бројник) се одвојува со јасно видлива запирка од тркалцето што означува килограми или кубни метри и нивни декадни производи и што тоа тркалце (или тркалца односно бројник) јасно се разликува (на пример по бојата на полето на плочата на покажувачкиот уред) од тркалцата што се наоѓаат пред запирката.

Ако последното тркалце или бројникот на покажувачкиот уред означуваат декадни производи на килограм, или на кубен метар, прочитувањето во килограми или во кубни метри се обезбедува така што на плочата на покажувачкиот уред по последното тркалце или по бројникот се запишуваат една, две или повеќе нули.

Член 16

Дигиталните покажувачки уреди мораат да ја покажуваат измерената вредност со цифри што суksесивно се наредени во ист ред и чија височина мора да изнесува најмалку 5 mm.

Член 17

Бројот на тркалцата или на цифрите на покажувачкиот уред треба да биде толкав што да се обезбеди прочитување на количината на течноста што ќе протече низ мерилото со дијафрагма за време од 1000 часови работа при најголем проток на мерилото (Q_{max}).

2. Претвораачи на сигналите на мерената големина

Член 18

Цевните водови на претвораачот и покажувачот на диференцијалниот и струјниот притисок на течноста мораат да имаат внатрешен пречник подолг од 8 mm и мораат така да се постават што талогот што се формира во нив да не може да дојде во претвораачот. Водовите мораат да бидат добро затворени.

Член 19

На претвораачите и покажувачите на диференцијалниот и струјниот притисок на течноста или во цевните водови на тие уреди можат да се вградуваат славини или вентили за затворање, славини со кратка врска, славини за одводнување или продувување или други уреди за затворање, под услов за време на работата да не ја попречуваат врската помеѓу мерната дијафрагма и претвораачот.

Член 20

Претвораачите на диференцијалниот притисок мораат да бидат изработени така што да не настанат никакви трајни промени, ако во текот на работата настане претпоставување поради појава на диференцијален притисок поголем од предвидениот.

Член 21

Заради проширување на опсегот на мерењето на протокот, можат паралелно да се вклучуваат два и повеќе претвораачи на диференцијалниот

притисок со различна осетливост и од ист или различен вид (поврзани претвораачи на диференцијален притисок), ако секој претвораач поседува посебни цевни водови. Секој од нив може да задвижи по еден механизам за интеграција при што вкупната измерена количина се добива како збир на пресметаните делумни количини или да дејствуваат на еден заеднички механизам за интеграција.

Член 22

За мерење на количината на протечената течност можат да се употребуваат само претвораачи на диференцијалниот притисок што немаат изразито променлива осетливост.

Член 23

Претвораачите на диференцијалниот притисок мораат да бидат осигурани од губење на затвораачката течност. Затвораачката течност:

- 1) мора да биде тешко испарлива;
- 2) не смее да се меша со течноста што се мери.

Член 24

Влијанието на температурата на затвораачката течност врз покажувањето на претвораачот на диференцијалниот притисок внатре во мерниот опсег не смее да надмине 1% од протечената количина на течност.

Член 25

Претвораачот на диференцијалниот притисок мора исправно да работи на температура на испитување од 20°C.

3. Интегратори на количината на течност

Член 26

За задвижување на механизмот за интеграција можат да се употребуваат:

1) саатни механизми со рачно или електрично навивање.

Саатниот механизам со рачно навивање мора да биде заштитен од надворешни зафати и мора да има лесно читлива скала. При прекинот на електричниот напон, саатниот механизам со електрично навивање мора да остане уште најмалку 12 саати во погон;

2) синхронни мотори, само ако се напојуваат од мрежа чија зачестеност е непроменлива според времето. Со приклучување на напонот тие мораат самостојно да проработат и, покрај механизмот за интеграција, да задвижат и еден саатен механизам за броење. На електричните водови не смеат да се вградуваат никакви посебни осигурувачи.

Член 27

Ако интеграторот се задвижува на некој друг начин, на пример по електричен пат, времето на траењето и бројот на прекините на напонот мораат да се мерат со помош на посебен механизам за броење. При користењето на наизменичната струја од мрежа што е стабилизирана според времето, наместо посебен механизам за броење, со електричните приклучоци на интеграторот може да се поврзе синхронниот часовник со саатниот механизам за броење, што е поставен во часовникот што е самоподвижен и што има лесно читлива скала.

Член 28

Ако напонот и зачестеноста на електричната струја се променливи можат да се употребуваат само оние интегратори кај кои работата е во доволно широки граници, а независна од тие големини. На електричните водови не смеат да се вградуваат никакви посебни осигурувачи.

Член 29

Мерилото со статичко мерење на диференцијалниот притисок со помош на диференцијален манометар мора да располага со енергија доволна за активирање на механизмот за интеграција, а ако е потребно, и на другите уреди (на пример на апаратот за пишување и покажување). Таа енергија мора да биде доволна и за совладување на зголемените отпори на движењето, ако тие отпори со време во работата се зголемуваат.

4. Придадени и помошни уреди

Член 30

Како придадени уреди можат да се употребуваат:

- 1) пишувач (уред за пишување);
- 2) покажувач на протокот на течноста;
- 3) покажувач на квадратниот корен на диференцијалниот притисок;
- 4) покажувач на зафатнишката маса на течноста;
- 5) покажувач на работниот притисок на течноста;
- 6) покажувач на работната температура на течноста;
- 7) еден или повеќе механизми за броење за повторено покажување на количината на течност, особено за покажување на далечина (далечински покажувачи), ако со тоа не е растроено правилното мерење.

Член 31

Кукиштето на пишувачот мора да биде така направено што еднавотвор да не може да се влијае врз работата на пишувачот, на сопствените мерни инструменти и на нивните врски со механизмот за интеграција.

Член 32

На мерната дијафрагма може да биде постојано паралелно приклучен контролен манометар.

Член 33

Помошните уреди за автоматско одзачување можат да се употребуваат ако не пропуштаат течност и ако работат без пречки.

5. Материјал

Член 34

Сите делови што доаѓаат во допир со течноста мораат да бидат изработени од материјал што е отпорен и на хемиски и на механички дејства на составните делови и на проточната течност.

Член 35

Приклучните цевоводи на уредот за мерење на диференцијалниот и струјниот притисок мораат да бидат изработени од материјал со соодветна цврстина и отпорност.

6. Места за жигосување

Член 36

Места за жигосување на мерилата со дијафрагма мораат да бидат предвидени:

- 1) на сите таблици што имаат службена ознака на Сојузниот завод за мери и скапоцени метали;
- 2) на затворачите на сите кукишта на важните мерни уреди, вклучувајќи го и механизмот за броење, мерење и определување на количината на течност;
- 3) на мерната дијафрагма;
- 4) на двете врски споени со вијци што лежат една наспрама друга на прирабниците со помош на кои е прицврстена мерната дијафрагма во цевоводот;
- 5) на приклучоците на цевните водови за претворачите на сите физички големини што се мерат;
- 6) на сите посебни делови на сложениот претворач на диференцијалниот притисок;
- 7) на споите на цевните водови на претворачите на сите физички големини што се мерат и на цевките низ кои се провлечени електричните водови од член 8 на овој правилник;
- 8) на сите славини или на другите уреди за затворање на цевните водови на претворачите на мерените физички големини што тие уреди ги имаат непопречувајќи ја врската помеѓу давачите и претворачите на физичките големини.

Член 37

Ако е тоа неопходно заради сигурност, мерилата со дијафрагма можат да се жигосаат и на други места.

III. МЕРНО-ТЕХНИЧКИ ОСОБИНИ

Член 38

При типско испитување, преглед и употреба на мерилото со дијафрагма мораат да бидат исполнети следните општи услови:

- 1) на мерниот мост не смее да се појавува пулзација на течноста;
- 2) текот на течноста во цевоводот мора да биде практично стационаран (при стационаран тек брзината и притисокот во една иста точка остануваат непроменети во времето);
- 3) дисперзните раствори според степенот на дисперзност и другите физички својства не смеат позначително да се разликуваат од еднофазната течност;
- 4) гасовите или талозите што се издвојуваат при мерењето на протокот на течноста не смеат да се натрупуваат ни во цевоводот во близината на мерната дијафрагма ни во приклучните водови;
- 5) на внатрешната површина на цевоводот, на растојание еднакво на двократниот внатрешен пречник на цевоводот (2D), на обете страни на мерната дијафрагма не смеат да постојат никакви неправилности или нерамнини видливи со голо око;
- 6) мерниот мост мора на местото на употребата да располага со доволен простор за изведување на типско испитување и периодични прегледи;
- 7) на мерниот мост мора да постои можност за паралелно приклучување на контролни мерила на диференцијалниот и струјниот притисок, на температурата и на зафатнишката маса на течноста;
- 8) во случај на потреба мораат да постојат уреди што го отстрануваат наталожениот прав и друга нечистотија од мерниот мост што би можела да го попречува исправното мерење;

9) мерниот мост мора да биде заштитен од грење и ладење, односно мора да биде изолиран за да може да се избегне пренесувањето на топлина;

10) кај мерниот мост мораат да бидат исполнети сите технички и други услови што се однесуваат на пресметката, формата, материјалот, обработката, димензиите и начинот на вградувањето на мерната дијафрагма и на цевоводот во мерниот мост, како и на начинот на струењето на течноста и прифаќањето на струјниот притисок.

Член 39

При типско испитување, преглед и употреба на мерилото со дијафрагма мора да има надворешни карактеристики (форма, состав, натписи и ознаки) во согласност со одредбите од овој правилник.

Член 40

Кукиштето и цевните водови на претворачите при типско испитување, преглед и употреба мораат да бидат непропустливи за течност.

Член 41

Кривата линија на грешката по должината на целиот работен опсег на мерилото од Q_{min} до Q_{max} утврдена во работни услови при типско испитување, мора да се наоѓа:

- 1) за протоците на течност од Q_{min} до $0,2 Q_{max}$ — внатре во опсегот на грешката од $\pm 3\%$;
- 2) за протоците на течност од $0,2 Q_{max}$ до $0,5 Q_{max}$ — внатре во опсегот на грешката од $\pm 2\%$;
- 3) за протоците на течност од $0,5 Q_{max}$ до Q_{max} — внатре во опсегот на грешката од $\pm 2\%$, под услов отстапувањето на минимумот од максимумот на кривата линија на грешките во тој случај, по апсолутна вредност, да не биде поголемо од 2% .

Под грешка овде се подразбира вредноста на отстапувањето на измерената количина на течност што е дадена со следниот образец:

$$g = \frac{X_m - X_i}{X_i} \times 100$$

каде што: g — е релативна грешка на мерењето во %;

X_m — е вредност на протечената количина на течност (измерена со помош на мерило со дијафрагма), што се определува од прочитаната почетна и крајна вредност на покажувачот;

X_i — е точна вредност на протечената количина на течност пресметана според равенката за мерната дијафрагма, преку вредностите на големините измерени со еталонски мерила.

Член 42

Мерилото мора, по тестот на издржливост изведен во работни услови во траење од 1000 часови, при типско испитување да има крива линија на грешките што се наоѓа:

- 1) за протоците на течност од Q_{min} до $0,2 Q_{max}$ — внатре во опсегот на грешката од $\pm 3\%$;
- 2) за протоците на течности од $0,2 Q_{max}$ до $0,5 Q_{max}$ — внатре во опсегот на грешката од $\pm 2\%$;
- 3) за протоците на течност од $0,5 Q_{max}$ до Q_{max} — внатре во опсегот на грешката од $\pm 2\%$, под услов отстапувањето на минимумот од максимумот на

кривата линија на грешките во овој случај, по апсолутна вредност, да не биде поголемо од $2,5\%$;

Кривата линија на грешките од став 1 на овој член во ниедна точка не отстапува за повеќе од 2% во однос на кривата линија на грешките снимена пред испитувањето на издржливоста.

Член 43

Најголемите допуштени вредности на грешката при прегледот за поединечните вредности на протокот, определени според образецот од член 41 на овој правилник, смеат да изнесуваат:

- 1) $\pm 3\%$ — за протоците на течност од Q_{min} до $0,2 Q_{max}$;
- 2) $\pm 3\%$ — за протоците на течност од $0,2 Q_{max}$ до Q_{max} .

IV. НАТПИСИ И ОЗНАКИ

Член 44

Натписите и ознаките на плочата на покажувачкиот уред и посебните таблици на одделни делови на мерниот уред на мерилата со дијафрагма се испишуваат, на траен начин, на еден од јазиците и писмата на народите, односно народностите на Југославија.

Натписите и ознаките мораат да бидат јасни, видливи во работни услови и испишани така што да не можат да се избришат или симнат.

Член 45

Ако натписите и ознаките се испишани на посебна таблица, таа мора да биде изработена така што на неа да може да се втисне жиг без чие уништување таблицата не може да се симне.

Член 46

Главната таблица на податоци е задолжителна и на неа мораат да бидат испишани:

- 1) фирмата, односно називот или знакот на производителот;
- 2) фабричкиот број и годината на производството;
- 3) службената ознака на Сојузниот завод за мери и скапоцени метали, кога мерилото со дијафрагма е испитано типски;
- 4) најголемиот дозволен — пресметковен проток на течноста во форма на:
„ $Q_{max} = \dots$ kg/h или m^3/h “;
- 5) најмалиот дозволен проток на течноста во форма на:
„ $Q_{min} = \dots$ kg/h или m^3/h “;
- 6) најголемиот дозволен работен натпритисок на течноста во форма на:
„ $P_{max} = \dots$ Pa (или bar)“;
- 7) видот на течноста што се мери;
- 3) видот на давачот на диференцијален притисок во форма на:
„мерна дијафрагма“;
- 9) внатрешниот пречник на цевката на мерниот мост на температура од $20^\circ C$ во форма на:
„ $D = \dots$ mm“;

10) пречникот на отворот на мерната дијафрагма на температура од 20°C во форма на:

$$„d = \dots \text{ mm}“;$$

11) константата на пресметковната равенка на протокот во форма на:

$$„C_p = \dots“;$$

12) насоката на протокот на течноста означена со стрелка;

13) фабричките броеви на сите припаѓачки мерни уреди на мерниот мост.

Фабричкиот број на мерниот мост мора да се запише на сите негзи посебни делови.

Главната таблица на податоците мора да биде поставена на покажувачот на измерената количина на течноста и на мерниот мост.

Член 47

На плочата на покажувачот на измерената количина на течност или на посебна таблица на покажувачот мораат да бидат напишани:

1) фирмата, односно називот или знакот на производителот;

2) ознаката на мерната единица во форма на: „kg или m³“;

3) максималниот дозволен проток на течност во форма на:

$$„Q_{\text{max}} = \dots \text{ kg/h или m}^3/\text{h}“;$$

4) фабричкиот број на покажувачот и годината на производството.

Член 48

Кај интеграторот што поседува саатен механизам со електрично навивање или кај кој измерената количина на течност се определува по електричен пат, на посебна таблица мораат да се напишат електричниот напон, видот, јачината и зачестеноста на електричната струја на која работи интеграторот. Таблицата се поставува што е можно поблиску до електричните приклучоци.

Член 49

На претворабот на диференцијалниот притисок мораат, на посебна таблица, да се дадат следните податоци:

1) минималниот диференцијален притисок во форма на:

$$„\Delta P_{\text{min}} = \dots \text{ Pa (или bar)}“;$$

2) максималниот диференцијален притисок во форма на:

$$„\Delta P_{\text{max}} = \dots \text{ Pa (или bar)}“;$$

3) максималниот дозволен работен натпритисок на течноста во форма на:

$$„P_{\text{max}} = \dots \text{ Pa (или bar)}“;$$

4) фабричкиот број и годината на производството на претворабот.

Член 50

Ако претворабот на диференцијалниот притисок се состои од повеќе делови во одвоени куќишта, секое куќиште мора да биде означено со фабричкиот број на покажувачот.

Член 51

Кај мерилата со статичко мерење на диференцијалниот притисок со затворачка течност мора на посебна таблица да се означат:

1) видот на затворацката течност;

2) зафатнинската маса и количината на затворацката течност.

Член 52

На претворабот на струјниот притисок на течноста мора да се постави таблица со следните податоци:

1) опсег на мерењето на струјниот притисок на течноста внатре во кој претворабот исправно работи;

2) фабрички број и година на производството на претворабот.

Член 53

На претворабот на температурата на течноста мораат, на посебна таблица, да се дадат следните податоци:

1) опсег на мерењето на температурата на течноста внатре во кој претворабот работи исправно;

2) фабрички број и година на производството на претворабот.

Член 54

Ако се помош на посебен претворабот на зафатнинската маса на течноста се следи и засметува промената на оваа големина, претворабот мора да има таблица на која се дадени следните податоци:

1) опсег на мерењето на зафатнинската маса на течноста внатре во кој претворабот работи исправно;

2) фабрички број и година на производството на претворабот.

V. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Член 55

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 0204-5508/1
10 мај 1982 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за мери
и скапоцени метали,
Милисав Воичиќ, с.р.

645.

Врз основа на член 40 од Законот за мерните единици и мерилата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 13/76 и 74/80), директорот на Сојузниот завод за мери и скапоцени метали пропишува

П РА В И Л Н И К ЗА МЕТРОЛОШКИТЕ УСЛОВИ ЗА ПРОТОЧНИ МЕРИЛА НА КОЛИЧИНАТА НА ПАРЕАТА СО МЕРНА ДИЈАФРАГМА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат метролошките услови што мораат да ги исполнуваат проточните мерила на количината на пареата со мерна

дијафрагма (во натамошниот текст: мерила со дијафрагма).

Метролошките услови што мораат да ги исполнуваат мерилата со дијафрагма се означуваат скратено со ознака MUS.Z-20/1.

Член 2

Под мерилата со дијафрагма, во смисла на овој правилник, се подразбираат мерилата што го мерат протокот на пареата и автоматски го интегрираат според времето, така што количеството на протечената пареа, изразена во единици на маса (kg), може да се прочита на покажувачкиот уред.

Член 3

Работата на мерилата со дијафрагма се заснова врз принципот на паѓање на струјниот притисок при стеснување на струјата на пареата низ цевоводот.

Разликата на струјните притисоци на пареата во нестеснетата и стеснетата струја служи како мера за протокот на пареата и во смисла на овој правилник, се нарекува диференцијален притисок. За определено стеснување диференцијалниот притисок е функција на протокот на пареата низ цевоводот и од него, со натамошна погодна обработка, се определува количината на протечената пареа.

Член 4

Според видот на претвораот на диференцијалниот притисок, во смисла на овој правилник, мерилата со дијафрагма се распоредуваат во:

1) групата на мерила со статично мерење на диференцијалниот притисок со помош на диференцијален манометар со затворачка течност чиј мерни дел има една од следните форми:

- а) U — цевка со пливка;
- б) U — цевка без пливка;
- в) — звонец;
- г) — прстецеста вага;
- д) — цевовидна вага.

Мерниот дел во форма на U — цевка со пливка и без пливка се состои од меѓусебно споени цилиндрични садови во кои се наоѓа затворачка течност.

Под дејството на диференцијалниот притисок доведен во цилиндричните садови се менува височината на столбовите на затворачката течност. Таа промена на височината на столбовите е мера на диференцијалниот притисок.

Мерниот дел со звонец е цилиндричен сад делумно наполнет со затворачка течност во која плива звонечот. Под влијание на доведениот диференцијален притисок звонечот се дига или спушта и тоа поместување е мера на диференцијалниот притисок.

Мерниот дел во форма на прстенеста или цевовидна вага е затворена цевка делумно наполнета со затворачка течност и снабдена со механизам кој ја регистрира промената на нивото на течноста настаната поради дејството на доведениот диференцијален притисок. Таа промена на нивото е мера на диференцијалниот притисок;

2) групата на мерила со статичко мерење на диференцијалниот притисок со помош на диференцијален манометар со деформабилна мерна комора.

Мерниот дел на диференцијалниот манометар со деформабилна мерна комора работи врз принци-

пот на деформација на комората под влијание на доведениот диференцијален притисок. Таа деформација е мера на диференцијалниот притисок.

Член 5

Долунаведените изрази, во смисла на овој правилник, ги имаат следните значења:

1) проток на пареата е количината на пареа која во единица на време протекува низ мерилото со дијафрагма;

2) работен опсег на мерилото со дијафрагма е опсегот на вредноста на протокот во кој вредностите на грешките на покажувањата на мерилата се во границите допуштени со овој правилник и ограничен е со најмал ($Q_{\min}$) и најголем ($Q_{\max}$) проток.

Работниот опсег на мерилото се дели на горен опсег во кој границите на допуштената грешка се потесни и на долен опсег во кој границите на допуштената грешка се пошироки. Горниот опсег се протега од најголемиот дозволен проток до 20% од најголемиот дозволен проток. Долниот опсег на протокот се протега од долната граница на горниот опсег до најмалиот дозволен проток;

3) мерниот мост е единствена целина која ја сочинуваат сите конструкциони елементи на мерилото со дијафрагма, што служат за остварување на диференцијалниот притисок и кои во мернотехничка смисла можат да влијаат врз струењето на пареата или да служат за добивање на потребните мерни големини.

Мерниот мост го сочинуваат:

- а) мерна дијафрагма;
- б) носачи на мерната дијафрагма и уреди за прифаќање на струјниот притисок;
- в) цевки пред мерната дијафрагма и зад неа, со соодветни влезни и излезни должини;
- г) затворачки органи и приклучоци за спроводници на струјниот притисок и за обезбедување на потребен наклон;
- д) давач на мерната вредност на температурата на пареата;
- ѓ) давач на мерната вредност на зафатнинската маса на пареата;
- е) куќиште за затворање и осигурување на деловите на мерниот мост или на вградените делови на претвораот;
- ж) изолација која служи за термичка заштита на мерниот мост;
- з) давачот с мерен елемент на кој мерната големина дејствува непосредно;

4) мерната дијафрагма е примарен мерен елемент (давач на диференцијалниот притисок) и служи за стеснување на струјата на пареата заради остварување на диференцијален притисок погоден за сигурно мерење на протокот на пареата;

5) влезната и излезната должина се најмали должини на правист дел на цевководот со константен внатрешен пречник D пред мерната дијафрагма и зад неа, неопходни за исправна работа на мерилото.

6) претвораот (на диференцијалниот притисок, на температурата итн.) е мерна направа намењета за претворањето на сигналите на мерната големина во форма погодна за пренос и натамошна обработка или за чување;

7) интеграторот е уред што ја дава масената количина на пареата која е протечена низ мерилото со дијафрагма во определен интервал на време;

8) покажувачот е направа која на погоден начин дава информација за вредноста на мерната големина;

10) работна состојба на пареата е состојбата на пареата во цевоводот во непосредна близина на мерната дијафрагма.

Работната состојба се дава преку работната температура (T или t), работниот притисок (p) и зафатнинската маса (q) на пареата во моментот на мерењето.

II. СВОЈСТВА НА КОНСТРУКЦИЈАТА

1. Општи својства

Член 6

Мерилото со дијафрагма, во смисла на овој правилник, се состои од следните уреди:

- 1) мерен мост, со давачи на мерената вредност на физичките големини;
- 2) претвораач на сигналот на мерената големина;
- 3) интегратор на количината;
- 4) придадени и помошни уреди.

Член 7

Сите делови на уредите на мерилото со мерна дијафрагма преку кои може да се влијае врз точноста на мерењето мораат да бидат сигурно заштитени од надворешни дејствија и оштетувања.

Член 8

Електричните спроводници со кои меѓусебно се поврзуваат деловите на уредите, ако се користат во мерењето, мораат да бидат заштитени со отпорни заштитни цевки.

Член 9

Механизмите за броење можат да бидат со тркалца или можат да работат врз принципот на електрично дејство.

Секој механизам за броење мора да има сопствен контролен елемент.

Член 10

Показувачкиот уред мора да биде конструиран така што, зависно од начинот на работата, да ја покажува количината на протечената пареа во килограми (kg).

Член 11

Показувачкиот уред на мерилото со дијафрагма го сочинуваат:

- 1) основниот дел на показувачкиот уред;
- 2) сопствениот контролен елемент или приклучокот за контролниот елемент.

Член 12

Основниот дел на показувачкиот уред се состои од тркалца на чии рабови рамномерно се распоредени и обележени броевите од 0 до 9.

Задвижувањето на еден број на кое и да е тркалце, освен на последното, треба да уследи штом тркалцето од пониското (десеттото место) ќе го задвижи бројот 9.

Задвижувањето на еден број на последното тркалце треба да уследи штом сопствениот контролен елемент или приклучокот за контролниот елемент ќе направи полно свртување или десетти дел од полното свртување.

Пречникот на тркалцето мора да изнесува најмалку 16 mm.

Член 13

Сопствениот контролен елемент е составен дел на показувачкиот уред и може да има:

- 1) тркалце обележано со броевите од 0 до 9, со поделба и репер, или
- 2) неподвижен бројник со поделба и подвижна стрелка, или
- 3) подвижен бројник со поделба и репер.

Вредноста на секој поделок на сопствениот контролен елемент мора да биде дадена во формата 1×10^n или 2×10^n или 5×10^n kg, каде што n е цел број — позитивен, негативен или нула.

Пртите на поделбата мораат да бидат јасни и еднообразни. Со поголеми должини мораат да бидат:

1) секоја петта прта — ако вредноста на поделокот е 1×10^n или 2×10^n kg;

2) секоја втора прта — ако вредноста на поделокот е 5×10^n kg.

Растојанието помеѓу пртите на поделбата не смее да биде помало од 1 mm и мора да биде рамномерно.

За да се обезбеди сигурно и лесно прочитување, стрелката или реперот мораат да бидат доволно тенки и мораат да лежат што поблиску до скалата.

Движењето на сопствениот контролен елемент мора да биде континуирано.

Пречникот на тркалцето од точка 1 став 1 на овој член мора да биде еднаков на пречникот на тркалцето на основниот дел од показувачкиот уред.

Пречникот на бројникот од точ. 2 и 3 на став 1 од овој член мора да изнесува најмалку 32 mm.

Член 14

Приклучокот за контролниот елемент претставува излезна команда на мерилото што мора да биде сместена непосредно покрај основниот дел на показувачкиот уред и покрај која мора да биде на погоден начин запишана вредноста на нејзината константа.

Член 15

Сите броеви на одделно тркалце или на бројникот, зависно од нивната положба, мораат да означуваат килограми или декадни производи или децимални делови од килограмот.

Прочитувањето од показувачкиот уред мора да биде во килограми (kg).

Ако показувачкиот уред има тркалце (или тркалца односно бројник) што означува децимални делови од килограм, прочитувањето во килограми се уред тоа тркалце (или тркалца, односно бројник) се обезбедува така што на плочата на показувачкиот одвојува јасно, со видлива запирка, од тркалцето што означува килограми и нивните декадни производи и што тоа тркалце (или тркалца односно бројник) јасно се разликува (на пример по бојата на полето на плочата на показувачкиот уред) од тркалцата што се наоѓаат пред запирката.

Ако последното тркалце или бројникот на показувачкиот уред означуваат декадни производи на килограми, прочитувањето во килограми се обезбедува така што на плочата на показувачкиот уред по последното тркалце или по бројникот се запишуваат една, две или повеќе нули.

Член 16

Дигиталните показувачки уреди мораат да ја покажуваат измерената вредност со цифри што сук-

цесивно се наредени во ист ред и чија височина мора да изнесува најмалку 5 mm.

Член 17

Бројот на тркалцата или на цифрите на покажувачкиот уред треба да биде толкав што да се обезбеди прочитување на количината на пареата што ќе протекува низ мерилото со дијафрагма за време од 1000 часови работа при најголем проток на мерилото (Q_{max}).

2. Претвораачи на сигналите на мерните големини

Член 18

Цевните водови на претвораачот и покажувачот на диференцијалниот и струјниот притисок на пареата мораат да имаат внатрешен пречник подолг од 8 mm и мораат да се постават така што талогот што се формира во нив да не може да втаса во претвораачот. Водовите мораат да бидат добро затворени.

Член 19

На претвораачите и на покажувачите на диференцијалниот и струјниот притисок на пареата или во цевните водови на тие уреди можат да се вградуваат славини или вентили за затворање, славини со кратка врска, славини за одводнување или за продување или други уреди за затворање, под услов за времето на работата да не ја смекаваат врската помеѓу мерната дијафрагма и претвораачот.

Член 20

Претвораачите на диференцијалниот притисок мораат да бидат изработени така што да не настанат никакви трајни промени ако во текот на работата настане прегривање поради појавата на диференцијален притисок поголем од предвидениот.

Член 21

Заради проширување на опсегот на мерењето на протокот можат паралелно да се вклучуваат два или повеќе претвораачи на диференцијалниот притисок со различна осетливост и од ист или различен вид (поврзани претвораачи на диференцијалниот притисок) ако секој претвораач поседува посебни цевни водови. Секој од нив може да задвижи до еден механизам за интеграција, при што вкупната измерена количина се добива како збир на пресметаните делумни количини, или да дејствуваат на еден заеднички механизам за интеграција.

Член 22

За мерење на количината на протечената пареа можат да се употребуваат само претвораачи на диференцијалниот притисок што немаат изразито променлива осетливост.

Член 23

Претвораачите на диференцијалниот притисок мораат да бидат осигурени од губење на затвораачката течност. Затвораачката течност:

- 1) мора да биде тешко испарлива;
- 2) не смее да раствора гасови во значителни количини.

Член 24

Влијанието на температурата на затвораачката течност врз покажувањето на претвораачот на диференцијалниот притисок внатре во мерниот опсег

не смее да надмине 1% од протечената количина на пареа.

Член 25

Претвораачот на диференцијалниот притисок мора исправно да работи на температура на испитувањето од 20°C.

3. Интегратори на количината на пареа

Член 26

За задвижување на механизмот за интеграција можат да се употребуваат:

1) саатни механизми со рачно или електрично навивање.

Саатниот механизам со рачно навивање мора да биде заштитен од надворешни зафати и мора да има лесно читлива скала. При прекиниот на електричниот напој, саатниот механизам со електрично навивање мора да остане уште извесно време во погон;

2) синхрони мотори, само ако се напојуваат од мрежа чија зачестеност е непроменлива според времето. Со приклучување на напонот тие мораат самостојно да проработат и, покрај механизмот за интеграција, да задвижат и еден саатен механизам за броење. На електричните водови не смеат да се вградуваат никакви посебни осигурувачи.

Член 27

Ако интеграторот се задвижи на некој друг начин, на пример по електричен пат, времето на траењето и бројот на прекините на напонот мораат да се мерат со помош на посебен механизам за броење. При користењето на наизменична струја од мрежата што е стабилизирана според времето, наместо посебен механизам за броење, со електричните приклучоци на интеграторот може цврсто да се поврзе синхронниот часовник со саатниот механизам за броење што е поставен во часовникот, што е самоподвижен и што има лесно читлива скала.

Член 28

Ако напонот и зачестеноста на електричната струја се променливи, можат да се употребуваат само оние интегратори кај кои работата, во доволно широки граници, е независна од тие големини. На електричните водови не смеат да се вградуваат никакви посебни осигурувачи.

Член 29

Мерилото со статичко мерење на диференцијалниот притисок со помош на диференцијален манометар мора да располага со енергија доволна за активирање на механизмот за интеграција, а ако е потребно и на други уреди (на пример, апарати за испитување и покажување). Таа енергија мора да биде доволна и за совладување на зголемените отпори на движењето ако тие отпори со време во работата се зголемуваат.

4. Придадени и помошни уреди

Член 30

Како придадени уреди можат да се употребуваат:

- 1) пишувач (уред за испишување);
- 2) покажувач на протокот на пареата;
- 3) покажувач на квадратниот корен на диференцијалниот притисок;

- 4) покажувач на зафатнинската маса на пареата;
- 5) покажувач на работниот притисок на пареата;
- 6) покажувач на работната температура на пареата;
- 7) еден или повеќе механизми за броење за повторено покажување на количината на пареата, особено за покажување на далечина (далечински покажувачи), ако со тоа не е растроено правилното мерење.

Член 31

Куќиштето на пишуваачот мора да биде така направено што да не може однадвор да се влијае врз работата на пишуваачот, на сопствените мерни инструменти и на цевните врски со механизмот за интеграција.

Член 32

На мерната дијафрагма може да биде постојано паралелно приклучен контролен манометар.

Член 33

Помошните уреди за автоматско одводнување (сифони, односно кондензните лонци) можат да се употребуваат ако не пропуштаат пареа и ако работат без пречки.

5. Материјал

Член 34

Сите делови што доаѓаат во допир со пареата мораат да бидат изработени од материјал што е отпорен и на хемиски и на механички дејства на составните делови и на проточната пареа.

Член 35

Приклучните цевоводи на уредот за мерење на диференцијалниот и струјниот притисок мораат да бидат изработени од материјал со соодветна цврстина и отпорност.

6. Места за жигосување

Член 36

Местата за жигосување на мерилата со дијафрагма мораат да бидат предвидени:

- 1) на сите таблици што имаат службена ознака на Сојузниот завод за мери и скапоцени метали;
- 2) на затвораците на сите куќишта на важните мерни уреди, вклучувајќи го и механизмот за броење, за мерење и за определување на количината на пареата;
- 3) на мерната дијафрагма;
- 4) на двете врски на споените вијци што лежат една наспрета друга на прирабниците со помош на кои е прицврстена мерната дијафрагма во цевоводот;
- 5) на приклучниците на цевните водови за претвораците на сите физички големини што се мерат;
- 6) на сите посебни делови на сложениот претвораач на диференцијалниот притисок;
- 7) на споените на цевните водови на претвораците на сите физички големини што се мерат и на цевките низ кои се провлечени електричните водови од член 8 на овој правилник;
- 8) на сите славини или на другите уреди за затворање на цевните водови на претвораците на мерените физички големини што тие уреди ги поседу-

ваат не попречувајќи ја врската помеѓу давачите и претвораците на физичките големини.

Член 37

Ако е тоа неопходно заради сигурност, мерилата со дијафрагма можат да се жигосаат и на други места.

II. МЕРНО-ТЕХНИЧКИ ОСОВИНИ

Член 38

При типско испитување, преглед и употреба на мерилата со дијафрагма, мораат да бидат исполнети следните општи услови:

- 1) на мерниот мост не смеат да се појавуваат пулзации на пареата;
- 2) текот на пареата во цевоводот мора да биде практично стационаран (при стационарниот тек брзината и притисокот во една иста точка остануваат непроменети во време);
- 3) пареата мора да биде прегреана;
- 4) кондензатот што се издвојува при мерењето на протекот на пареата не смее да се натрупува ни во цевоводот во близината на мерната дијафрагма ни во приклучните водови;
- 5) на внатрешната површина на цевоводот, на растојание еднакво на двократниот внатрешен пречник на цевоводот (2D), на обете страни на мерната дијафрагма не смеат да постојат никакви неправилности или нерамнини видливи со голо око;
- 6) мерниот мост мора на местото на употребата да располага со доволно простор за изведување на типско испитување и периодични прегледи;
- 7) на мерниот мост мора да постои можност за паралелно приклучување на контролните мерила на диференцијалниот и струјниот притисок, температурата и зафатнинската маса на пареата;
- 8) во случај на потреба мораат да постојат уреди што го отстрануваат наталожениот прах и друга нечистотија од мерниот мост што би можела да го попречува исправното мерење на температурата на пареата;
- 9) мерниот мост мора да биде заштитен од греене и ладење, односно мора да биде изолиран за да се избегне пренесување на топлината;

10) кај мерниот мост мораат да бидат исполнети сите технички и други услови што се однесуваат на пресметката, формата, материјалот, обработката, димензиите и начинот на вградувањето на мерната дијафрагма и на цевоводот во мерниот мост, како и на начинот на струењето на пареата и прифаќањето на струјниот притисок.

Член 39

При типско испитување, преглед и употреба мерилото со дијафрагма мора да има надворешни карактеристики (форма, состав, ватнизи и ознаки) во согласност со одредбите од овој правилник.

Член 40

Куќиштето и цевните водови на претвораците мораат да бидат непропустливи за пареата при типско испитување, преглед и употреба.

Член 41

Кривата линија на грешките по должината на работниот опсег на мерилото од Q_{min} до Q_{max} утврдена во работни услови при типско испитување, мора да се наоѓа:

1) за протоките на пареата од Q_{min} до $0,2 Q_{max}$ — внатре во опсегот на грешката од $\pm 3\%$;

2) за протоците на пареата од $0,2 Q_{max}$ до $0,5 Q_{max}$ — внатре во опсегот на грешката од $\pm 2\%$;

3) за протоците на пареата од $0,5 Q_{max}$ до Q_{max} — внатре во опсегот на грешката од $\pm 2\%$ под услов отстапувањето на минимумот од максимумот на кривата линија на грешките во тој случај, по апсолутна вредност, да не биде поголемо од 2% .

Под грешка се подразбира вредноста на отстапувањето на измерената количина на пареата што е дадена со следниот образец:

$$g = \frac{X_m - X_i}{X_i} \times 100$$

каде што:

g — е релативната грешка на мерењето во $\%$;

X_m — е вредноста на протечената количина на пареата (измерена со помош на мерилото со дијафрагма) што се определува од прочитаната почетна и крајна вредност на покажувачот;

X_i — е точната вредност на протечената количина на пареата пресметана според равенката за мерната дијафрагма, преку вредностите на големите измерени со еталонски мерила.

Член 42

Мерилото мора, по тестот на издржливост изведен во работни услови и во траење од 1000 часови, при типско испитување да има крива линија на грешките што се наоѓа:

1) за протоците на пареата од Q_{min} до $0,2 Q_{max}$ — внатре во опсегот на грешката од $\pm 3\%$;

2) за протоците на пареата од $0,2 Q_{max}$ до $0,5 Q_{max}$ — внатре во опсегот на грешката од $\pm 2\%$;

3) за протоците на пареата од $0,5 Q_{max}$ до Q_{max} — внатре во опсегот на грешката од $\pm 2\%$, под услов отстапувањето на минимумот од максимумот на кривата линија на грешките во овој случај, по апсолутна вредност, да не биде поголемо од $2,5\%$.

Кривата линија на грешките од став 1 на овој член во ниедна точка не отстапува за повеќе од 2% во однос на кривата линија на грешките снимена пред испитувањето на издржливоста.

Член 43

Најголемите допуштени вредности на грешката при прегледот на поединечните вредности на протокот, определени според образецот од член 41 на овој правилник, смат да изнесуваат:

1) $\pm 3\%$ — за протоците на пареа од Q_{min} до $0,2 Q_{max}$;

2) $\pm 2\%$ — за протоците на пареа од $0,2 Q_{max}$ до Q_{max} .

IV. НАТПИСИ И ОЗНАКИ

Член 44

Намписите и ознаките на плочата на покажувачкиот уред и на посебните таблици на одделни делови на мерниот уред — на мерилата со дијафрагма се пишуваат на траен начин, на еден од јазиците и писмата на народите, односно народностите на Југославија.

Намписите и ознаките мораат да бидат јасни, добро видливи во работни услови и испишани така што да не можат да се избришат или симнат.

Член 45

Ако намписите и ознаките се испишани на посебна таблица, таа мора да биде изработена така што на неа да може да се втисне жиг без чие уништување таблицата не може да се симне.

Член 46

Главната таблица на податоци е задолжителна и на неа мораат да бидат напишани:

1) фирмата, односно називот или знакот на производителот;

2) фабричкиот број и годината на производството на покажувачот;

3) службената ознака на Сојузниот завод за мери и скапоцени метали, кога мерилото е испитано типски;

4) најголемиот дозволен — пресметковен проток на пареата во форма на:

$$„Q_{max} = \dots \text{ kg/h}“$$

5) најмалиот дозволен проток на пареата во форма на:

$$„Q_{min} = \dots \text{ kg/h}“$$

6) најголемиот дозволен работен натпритисок на пареата во формата на:

$$„P_{max} = \dots \text{ Pa (или bar)}“$$

7) видот на флуидот што се мери;

8) видот на давачот на диференцијалниот притисок во форма на:

„мерна дијафрагма“;

9) внатрешниот пречник на цевката на мерниот мост на температура од 20°C во формата на:

$$„D = \dots \text{ mm}“;$$

10) пречникот на отворот на мерната дијафрагма на температурата од 20°C во форма на:

$$„d = \dots \text{ mm}“;$$

11) константата на пресметковната равенка на протокот во форма на:

$$„C_p = \dots “.$$

12) насоката на протокот на пареата означена со стрелка;

13) фабричките броеви на сите припаѓачки мерни уреди на мерниот мост.

Фабричкиот број на мерниот мост мора да се напише на сите негови посебни делови.

Главната таблица на податоците мора да биде поставена на покажувачот на измерената количина на пареата и на мерниот мост.

Член 47

На плочата на покажувачот на измерената количина на пареата или на посебна таблица на покажувачот мораат да бидат напишани:

1) формата, односно називот или знакот на производителот;

2) ознаката на мерната единица во форма на: „kg“;

3) максималниот дозволен проток на пареата во форма на:

$$„Q_{max} = \dots \text{ kg/h}“;$$

4) фабричкиот број на покажувачот и годината на производството.

Член 48

Кај интеграторот што поседува саатен механизам со електрично навивање или кај кој измерената количина на пареата се определува по електричен пат, на посебна таблица мора да се напишат електричниот напон, видот, јачината и зачестеноста на електричната струја на која работи интеграторот. Таблицата се поставува што е можно поблиску до електричните приклучоци.

Член 49

На претворабот на диференцијалниот притисок мораат, на посебна таблица да се дадат следните податоци:

1) минималниот диференцијален притисок во форма на:

„ $\Delta P_{\min} = \dots Pa$ (или bar)“;

2) максималниот диференцијален притисок во форма на:

„ $\Delta P_{\max} = \dots Pa$ (или bar)“;

3) максималниот дозволен работен натпритисок на пареата во форма на:

„ $P_{\max} = \dots Pa$ (или bar)“;

4) фабричкиот број и годината на производство на претворабот.

Член 50

Ако претворабот на диференцијалниот притисок се состои од повеќе делови во одвоени куќишта, секое куќиште мора да биде означено со фабрички број на покажувачот.

Член 51

Кај мерилата со статичко мерење на диференцијалниот притисок со затворачка течност мора, на посебна таблица, да се означат:

1) видот на затворачката течност;

2) зафатнинската маса и количината на затворачката течност.

Член 52

На претворабот на струјниот притисок на пареата мора да се постави таблица со следните податоци:

1) опсег на мерењето на струјниот притисок на пареата внатре во кој претворабот исправно работи;

2) фабрички број и година на производството на претворабот.

Член 53

На претворабот на температурата на пареата, мораат на посебна таблица да се дадат следните податоци:

1) опсег на мерењето на температурата на пареата внатре во кој претворабот исправно работи;

2) фабрички број и година на производството на претворабот.

Член 54

Ако се помош на посебен претворабот на зафатнинската маса на пареата се следи и засметува промената на оваа величина, претворабот мора да има таблица на која се дадени следните податоци:

1) опсег на мерењето на зафатнинската маса на пареата внатре во кој претворабот исправно работи;

2) фабрички број и година на производството на претворабот.

V. ЗАВРШНА ОДРЕДБА

Член 55

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 0204-6243/1
5 јуни 1982 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за мери
и скапоцени метали,
Милицав Воичиќ, с.р.

646.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата „(Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

П Р А В И Л Н И К ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА КОНТЕЈНЕРИ

Член 1

Со овој правилник се пропишува југословенскиот стандард за контејнери што го има следниот назив и ознака:

Контејнери. Утврдување на транспортната способност и исправност на контејнерите JUS Z.M1.032

Член 2

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник претставува составен дел на овој правилник, а се објавува во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Применувањето на југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник не е задолжително.

Член 4

Овој правилник влегува во сила по истекот на два месеца од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 50-10760/1
30 јуни 1982 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за стандардизација.

Букашин Драгоевиќ, с.р.

647.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата „(Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

П Р А В И Л Н И К ЗА ПРЕСТАНОК НА ВАЖЕЊЕТО НА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА ЕЛАСТИЧНА РАСЦЕПКА ЗА НАДЗЕМНИ ВОДОВИ

Член 1

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи југословенскиот стандард што го има следниот назив и ознака:

Изолатори за надземни водови.
Еластична расцепка R 16. Главни мери — — — — — JUS N.F1.569 донесен со Решението за југословенските стандарди за прибор за надземни водови („Службен лист на СФРЈ“, бр. 12/69).

Член 2

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 50-13262/1
6 септември 1982 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за стандардизација.

Букашин Драгоевиќ, с.р.

648.

Врз основа на член 56 ст. 1 до 4 и член 60 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација издава

Н А Р Е Д Б А

ЗА ИМЕНА НА НАРЕДБАТА ЗА ЗАДОЛЖИТЕЛНО АТЕСТИРАЊЕ НА ЦЕМЕНТ

1. Во Наредбата за задолжително атестирање на цемент („Службен лист на СФРЈ“, бр. 34/80), во точка 4 одредбата под 1 се менува и гласи:

„1) со југословенскиот стандард JUS B.C1.011 Цемент. Портланд—цемент. Портланд—цементи со додатоци. Металуршки цементи. Пуцолански цемент. Дефиниции, класификација и технички услови;“

2. Оваа наредба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

50-13870/1-32

14 септември 1982 година

Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Вукашин Драгоевиќ, с.р.

649.

Врз основа на член 32 и член 66 став 1 точка 17 од Законот на Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини („Службен лист на СФРЈ“, бр. 49/76 и 41/81), Советот на гувернерите донесува

О Д Л У К А

ЗА ИЗМЕНИ НА ОДЛУКАТА ЗА КРЕДИТИРАЊЕ НА БАНКИТЕ ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА ДНЕВНАТА ЛИКВИДНОСТ

1. Во Одлуката за кредитирање на банките за одржување на дневната ликвидност („Службен лист на СФРЈ“, бр. 62/81 и 66/81) во точка 3 став 2 се менува и гласи:

„Како доказ дека банката користи средства на резервниот фонд, односно средства на задолжителната резерва служат податоците што народната банка на републиката односно народната банка на автономната покраина ги добива од Службата на општественото книговодство во смисла на член 86 став 3 од Законот за Службата на општественото книговодство („Службен лист на СФРЈ“, бр. 2/77, 22/78, 35/80 и 43/82).“

Став 4 се менува и гласи:

„За време на користењето на кредитот за одржување на дневната ликвидност банката не може да пушта кредити и други пласмани во оптек.“

2. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“, а ќе се применува почнувајќи од 1 ноември 1982 година.

О. бр.41

17 септември 1982 година

Белград

Претседател
на Советот на гувернерите
гувернер
на Народната банка на
Југославија,
Радован Макиќ, с.р.

650.

Врз основа на член 30 и член 66 став 1 точка 5 од Законот на Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини („Службен лист на СФРЈ“, бр. 49/76 и 41/81), Советот на гувернерите донесува

О Д Л У К А

ЗА ИЗМЕНА НА ОДЛУКАТА ЗА НАЧИНОТ И УСЛОВИТЕ НА КОРИСТЕЊЕ НА РЕЗЕРВНИОТ ФОНД НА БАНКИТЕ И НА ДРУГИТЕ ФИНАНСИСКИ ОРГАНИЗАЦИИ ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА НИВНАТА ДНЕВНА ЛИКВИДНОСТ

1. Во Одлуката за начинот и условите на користење на резервниот фонд на банките и на другите финансиски организации за одржување на дневната ликвидност („Службен лист на СФРЈ“, бр. 62/81) точ. 4 и 5 се бришат.

2. Оваа одлука влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“, а ќе се применува почнувајќи од 1 ноември 1982 година.

О. бр. 42

17 септември 1982 година

Белград

Претседател
на Советот на гувернерите
гувернер
на Народната банка на
Југославија,
Радован Макиќ, с.р.

651.

Врз основа на член 28 став 2 и член 66 став 1 точка 3 од Законот за Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на Народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини („Службен лист на СФРЈ“, бр. 43/76 и 41/81), Советот на гувернерите донесува

О Д Л У К А

ЗА ИЗМЕНА НА ОДЛУКАТА ЗА УСОГЛАСУВАЊЕ НА СТРУКТУРАТА НА ПЛАСМАНИТЕ СО СТРУКТУРАТА НА ИЗВОРИТЕ НА СРЕДСТВАТА НА БАНКИТЕ ПО РОЧНОСТ

1. Во Одлуката за усогласување на структурата на пласманите со структурата на изворите на средствата на банките по рочност („Службен лист на СФРЈ“, бр. 25/81 и 51/81) точка 4 се менува и гласи:

„4. Банките што на 31 август 1981 година не обезбедиле користење на краткорочни извори на средствата за краткорочни пласмани со рок на враќање до една година според процентот од точка 1 став 2 одредба под 3 на оваа одлука, се должни таа обврска да ја извршат до 30 ноември 1982 година, со тоа што до извршувањето на таа обврска да обезбедат порастот на краткорочните пласмани со рок за враќање до една година да не може да биде помал од порастот на краткорочните извори на средствата, сметајќи го порастот во однос на состојбата на 31 август 1982 година.“

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

О. бр. 43

17 септември 1982 година

Белград

Претседател
на Советот на гувернерите
гувернер
на Народната банка на
Југославија,
Радован Макиќ, с.р.

652.

Врз основа на член 37 од Законот за Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини („Службен лист на СФРЈ“, бр. 49/76 и 41/81), Советот на гувернерите донесува

О Д Л У К А
ЗА ПРЕСТАНОК НА ВАЖЕЊЕТО НА ОДЛУКАТА ЗА ПРИЈАВУВАЊЕ НА ПОГОЛЕМИ ПЛАКАЊА СПРЕМА СТРАНСТВО

1. Одлуката за пријавување на поголеми плаќања спрема странство („Службен лист на СФРЈ“, бр. 23/81) престанува да важи.
2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

О. бр. 44
27 септември 1982 година
Белград

Претседател
на Советот на гувернерите
гувернер
на Народната банка на
Југославија,
Радован Макиќ, с. р.

653.

Врз основа на член 54 став 4 од Законот за избор и отповик на делегати во Сојузниот собор на Собранието на Социјалистичка Федеративна Република Југославија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 5/78 — Пречистен текст), Комисијата за избор и отповик на делегати во Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ ја објавува

Л И С Т А Т А
НА КАНДИДАТИТЕ ЗА ДОПОЛНИТЕЛЕН ИЗБОР НА ЕДЕН ДЕЛЕГАТ ВО СОЈУЗНИОТ СОБОР НА СОБАНИЕТО НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА ОД СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Аврамовски Димитар, роден 1940 година, висококвалификуван работник во Организацијата на здружен труд Фабрика „11 Октомври“ — Скопје, Македонец, член на делегацијата на Претседателството на Градскиот комитет на СК — Скопје.

Кандидационата конференција на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија ја утврди Листата на кандидатите во смисла на чл. 45 и 79 став 2 од Законот.

Листата на кандидатите ја потврди Републичката изборна комисија на СР Македонија.

Број 82
24 септември 1982 година
Белград

Комисија за избор и отповик на делегати во Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ

Секретар,
Мирко Михајловиќ, с. р.

Претседател,
Таип Таипи, с. р.

По извршеното срамнување со изворниот текст е утврдено дека во текстот на Законот за прометот на стоки и услуги со странство (Пречистен текст), објавен во „Службен лист на СФРЈ“, бр. 52/82, се поткрала долунаведената грешка, та се дава

И С П Р А В К А
НА ЗАКОНОТ ЗА ПРОМЕТОТ НА СТОКИ И УСЛУГИ СО СТРАНСТВО
(ПРЕЧИСТЕН ТЕКСТ)

Во член 123 став 2 наместо зборовите: „Одредбите на чл. 4, 5, 6 и 8 на овој закон“ треба да стојат зборовите: „Одредбите на чл. 27 до 36 на овој закон“.

Од Секретаријатот за законодавство на Собранието на СФРЈ, 27 септември 1982 година, Белград.

СОДРЖИНА:

	Страна
641. Одлука за дополние на Одлуката за ослободување од плаќање давачка за израмнување на даночното оптоварување на увезените стоки на увозот на суровини за производство на вештачки губриња — — — — —	1393
642. Правилник за постапката за остварување на правото на еднаквост помош и за определување на износот на еднаквостна парична помош за воените лица на служба во Југословенската народна армија — — — — —	1393
643. Решение за утврдување на организациите на здружен труд што ги исполнуваат условите за давање токсиколошка оценка на отровите — — — — —	1394
644. Правилник за метролошките услови за проточни мерила на количината на течност со мерна дијафрагма — — — — —	1395
645. Правилник за метролошките услови за проточни мерила за количината на парата со мерна дијафрагма — — — — —	1400
646. Правилник за југословенскиот стандард за контејнери — — — — —	1406
647. Правилник за престанок на важењето на југословенскиот стандард за еластична расцепка за надземни водови — — — — —	1406
648. Наредба за измена на Наредбата за задолжително атестирање на цемент — — — — —	1407
649. Одлука за измени на Одлуката за кредитирање на банките за одржување на дневната ликвидност — — — — —	1407
650. Одлука за измена на Одлуката за начинот и условите на користење на резервниот фонд на банките и на другите финансиски организации за одржување на нивната дневна ликвидност — — — — —	1407
651. Одлука за измена на Одлуката за усогласување на структурата на пласманите со структурата на изворите на средствата на банките по рочност — — — — —	1407
652. Одлука за престанок на важењето на Одлуката за пријавување на поголеми плаќања спрема странство — — — — —	1408
653. Листа на кандидатите за дополнителен избор на еден делегат во Сојузниот собор на Собранието на Социјалистичка Федеративна Република Југославија од Социјалистичка Република Македонија — — — — —	1408
Исправка на Законот за прометот на стоки и услуги со странство (Пречистен текст) — — — — —	1408